

(uit de geschiedenis van de arbeiders- en vrouwenbeweging)

Michel Pablo? Wie was...?

door **Theo Wiering**

Mihalis Raptis, beter bekend onder zijn pseudoniem Michel Pablo, werd in 1911 geboren in Alexandrië, uit Griekse ouders. Nadat hij op zeven-jarige leeftijd naar Athene was verhuisd, sloot hij in 1928 zich aan bij de trotskistische groep "Archio-Marxists" (zo genoemd naar hun orgaan "Archief van het Marxisme") om deze snel weer te verlaten en zich aan te sluiten bij de groep "Spartakos". "Spartakos" werd geleid door Pantelis Pouliopoulos, die in 1927 als trotskist uit de Griekse Communistische Partij gegooid was. Samen met Pouliopoulos, die in 1943 door Italiaanse fascistena gefusilleerd werd, richtte hij in 1934 de Organisatie van Communistische Internationalisten op. Onder het pseudoniem Speros was Raptis de Griekse afgevaardigde op de oprichtingsconferentie van de IVe Internationale in Parijs. Vanaf 1938 verbleef hij in Parijs.

Zijn belangrijkste werk bestond gedurende de Tweede Wereldoorlog uit het opbouwen van de IVe Internationale. Het in 1938 gekozen IEC (Internationaal Uitvoerend Comité) en het secretariaat van de IVe Internationale kon door de oorlog niet bij elkaar komen. In 1940 werd in de VS een buitengewone internationale conferentie bijeen geroepen die een niet-Europees IEC koos. Na enige jaren in het sanatorium te hebben gelegen trad hij toe tot het inmiddels ontstane Europese secretariaat, waaraan Frankrijk, België, Grieken, Spanjaarden en Duitsers meewerkten. Michel Raptis is tot 1960 secretaris geweest, eerst van het Europese secretariaat, later van het Internationale secretariaat. Het Europese secretariaat had als voornaamste doel de voorbereiding van een conferentie van de Europese secties. Het secretariaat begon met de uitgave van twee gestencilde nummers van het theoretische orgaan "Quatrieme Internationale", vanaf januari 1944 werd dit orgaan gedrukt. Daarnaast het werk uit de vorming van een Duitse groep in Frankrijk en de uitgaven van het duitstalige blad "Arbeiter und Soldat".

De Europese conferentie werd gehouden in februari 1944 en duurde zes dagen. Er waren Franse, Belgische, Spaanse Duitse en Griekse vertegenwoordigers. De voornaamste besluiten waren: De uitwerking van thesen en andere documenten, de fusie van twee Franse secties, de verkiezing van een Europees uitvoerend comité en een Europees secretariaat.

In "The Fourth International (A history of its ideas and its struggles)" beschrijft Raptis hoe de "Nationale Kwestie" een discussiepunt werd. "De meest extreme illustratie van discussie was beschreven in de "Drie Thesen" van de geëmigreerde kameraden van de Duitse sectie, de IKD (Internationale Kommunisten Deutschland). Deze ►

kameraden legden de nadruk op de 'achterwaartse evolutie' van de toestand onder druk van het fascisme, die had geleid tot 'de meest urgente kwestie in Europa: de nationale bevrijding van de landen, die door Duitsland tot slaven zijn gemaakt, wat alle politieke bewegingen, inclusief de arbeidersbeweging had doen oplossen in een soort volksbeweging. Deze volksbeweging zou uitsluitend strijden, zonder klasseonderscheid, voor een 'nationale bevrijding' waarbij een overgang van het fascisme naar socialisme zonder een tussenstadium, dat in wezen overeenkwam met een democratische revolutie, utopie is'.

Michel Raptis schrijft dan verder hoe "De voornaamste tekst uitgebracht door de Europese conferentie waren de thesen over 'De liquidatie van de tweede imperialistische oorlog en de revolutionaire opleving'. In dit document is, onder andere, de lijn vastgesteld over de nationale kwestie. Het document verklaart duidelijk dat het Europese proletariaat niet 'listig moet spelen met' burgerlijke leuzen, maar zijn eigen positie naar voren moet schuiven. Zij moet niet voorbereid zijn op een 'nationale opstand' maar op de socialistische revolutie in Europa."

In januari 1951 verschenen er twee artikelen van Raptis "Waarheen gaan we?" en "Over de duur en de aard van de overgangperiode van het kapitalisme en het socialisme". De artikelen werden geschreven in het kader van de voorbereiding van het derde wereldkongres. Raptis schreef over de overgangperiode dat deze vermoedelijk 'enkele eeuwen' zou duren. Daarnaast schreef hij over de oorlogsdreiging, die met het conflict in Korea acuut werd. Bij het uitbreken van een oorlog tussen de Sovjet-Unie en de kapitalistische wereld zou de IVE Internationale niet voor de keus worden gesteld: oorlog of revolutie. "De begrippen oorlog en revolutie staan niet tegenover elkaar...in plaats daarvan duikt het begrip revolutie-oorlog op." De thesen, die op het derde wereldcongres zijn aangenomen, gaan in wezen van deze gedachtengang uit, ook al zijn de bewoordingen minder uitgesproken. De conclusies die door de meerderheid van de IVE Internationale werden getrokken mondden uit in een diepe intrede-strategie van de secties in sociaal-democratische en communistische partijen. In tegenstelling tot de vooroorlogse intrede zou deze intrede van lange duur zijn.

Vanaf het begin van de Algerijnse opstand in 1954 heeft de Internationale zich volledig ingezet en nam het werk voor de anti-koloniale revolutie in de breedte toe. Raptis heeft zich volledig voor dit werk ingezet. Dit leidde in 1960 in Amsterdam tot zijn arrestatie van hem en Sal Santen. Zij werden beschuldigd van poging tot het massaal verspreiden van vals geld om het Franse monetaire stelsel te verstoren.

Na twee jaar gevangenis ging Raptis in juli 1962 naar Algerije alwaar hij adviseur werd van Ben Bella. Hij ijverde daar speciaal voor zelfbeheer-comités.

Toen hij in 1964 het tijdschrift *Sous le drapeau du socialisme* stichtte, leidde dit tot een breuk met de Internationale. Sindsdien ging zijn groep verder onder de naam *Revolutionair-marxistische tendens van de IVE Internationale*. Raptis richtte zich op de studie en debatten over zelfbeheer in het daarvoor vanaf 1966 verschenen tijdschrift *Autogestion*, waarin naast Michel Raptis onder andere Yvon Bourdet, Daniel Guérin, Henri Lefebvre en Pierre Naville in de redactie zaten. De voornaamste activiteiten van zijn tendens was de strijd voor de anti-koloniale revolutie. *Campagnes tegen het kolonelsbewind in Griekenland, de strijd in Vietnam en Palestina* hadden de volle aandacht van Michel.

Het leven van Michel Raptis is een leven van strijd geweest voor het revolutionaire socialisme, tegen reformisme en stalinisme, voor de anti-koloniale revolutie. Hij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de opbouw van de IVE Internationale, als internationale organisatie, die de revolutionaire traditie voortzet en bewaart. Ondanks de verschillen is hij een van onze mensen en zijn terugkeer naar de Internationale, een jaar voor zijn overlijden, is beslist niet de reden om dit vast te stellen. Zijn gehele leven is daar en bewijs van. ■